

Základní pokyny pro kontakt s integrovaným SP žákem

SPC při MŠ a ZŠ pro sluchově postižené, Brno, Novoměstská 21, 621 00

Vypracovaly: PhDr. Michaela Pivcová – psycholog SPC
Mgr. Helena Dvořáčková – speciální pedagog SPC

Kontakt: tel. 541 226 090

1) **Mluvte pomaleji, zřetelně vyslovujte**, volte přirozenou hlasitost mluvy, na sluchově postižené dítě není třeba křičet. Má sluchadlo nastavenou na určitou hlasitost, nadměrný hluk ho obtěžuje a může mu působit bolestivé pocity. Jeho porozumění řeči se tím rozhodně nezlepší. Dodržujte zásady dobré výslovnosti, zachovejte přirozený rytmus řeči. **Nepřehánějte artikulaci** ani gesta. Snažte se, aby podobným způsobem mluvily i ostatní děti ve třídě, dbejte na jejich správnou a zřetelnou výslovnost.

2) Mluvte v kratších větách, za každou větou udělejte krátkou pauzu.

3) Mluvte vždy tak, aby Vám bylo dobře vidět do obličeje. **Zdroj světla musíte mít proti sobě**, nesmí být za Vámi. Dítěti usnadníte odezírání, bude – li výška Vašeho obličeje v úrovni obličeje dítěte. Pro dobré odezírání je vhodné osvětlení obličeje.

4) Při čtení z knihy , časopisů je držte tak, aby **nezakrývaly Váš obličej**. Nemluvte za chůze, vždy zaujměte určitou polohu, která je vhodná pro odezírání. Nemluvte obrácení zády ke sluchově postiženému dítěti.

5) Nenechávejte **mluvit více dětí najednou**, sluchově postižený žák se pak nemůže orientovat a soustředit se na odezírání. Děti volejte jménem, upozorníte tak sluchově postiženého žáka, na koho má soustředit svou pozornost. Dovolte žákovi sledovat vyvolané spolužáky.

6) Na dítě s těžkým sluchovým postižením nemluvte z větší vzdálenosti jak tři metry.

7) Ujišťujte se **kontrolními otázkami**, zda dítě dobře rozumělo a pochopilo vaše požadavky. Neznámé pojmy vysvětlete, užívejte názorných obrázků, ukázek předmětů či předvedení v určité situaci tak, aby dítě mělo možnost pochopit požadavek a necítilo se méněcenné.

8) Při přechodu k jiné činnosti předem naznačte, o jakou činnost půjde. Sluchově postižený by měl také znát předem téma rozhovoru, o kterém se bude mluvit, snažte se zabránit vzniku situací, v nichž by mělo dojít ke zesměšnění sluchově postiženého dítěte. Dejte mu možnost uplatnit jeho přednosti.

9) Při vyučování uplatněte **individuální přístup**, je vhodné tolerantní hodnocení činností závislých na sluchovém vnímání. Důležitá je příprava diktátů, v případě velkých potíží nahradit diktáty doplňovacím cvičením.

10) Sluchově postižené dítě může mít problémy s formulováním odpovědí, vhodná je **taktní pomoc** pedagoga. U těžkých sluchových vad se objevují různé nedostatky v gramatické struktuře jazyka. Dítě užívá neadekvátně zvrtná zájmena, předložky, unikají mu koncovky slov, objevuje se setřelá artikulace, narušeny jsou nejčastěji sykavky obou řad, vibranty.....

11) U sluchově postižených dětí je také nutné počítat při vyučování s **dřívějším nástupem únavy**. Soustředění se na sluchové vnímání a odezírání organismus žáka velmi vyčerpává.

12) Při veškeré činnosti dbejte na **bezpečnost sluchově postiženého dítěte**. Zvýšené pozornosti je třeba věnovat při činnostech, kdy dítě nemá sluchadla – plavání.....

13) Při jednání se sluchově postiženou osobou buďte trpěliví, pozorní a citliví. S přihlédnutím **k osobnostním zvláštnostem**, potřebám, typu a stupni sluchového postižení sluchově postiženého dítěte je třeba adekvátně upravovat podmínky pro jeho integraci.

14) Je třeba si uvědomit, že sluchadlo jako základní kompenzační pomůcka nemůže v žádném případě nahradit nepostiženou sluchovou funkci – v místnostech a prostorách se špatnou akustikou se mnohdy **vyskytují přeslechy** – např.. tělocvična, šatny školní jídelny.....

15) Ani sebedokonalejší a sebedražší sluchadla neodstraní zcela sluchové potíže a porozumění řeči zejména v akusticky nevhodném prostředí. **Sluchadlo nikdy nenahradí zdravé ucho!**

A úplná samozřejmost na závěr:

Nelze současně odezírat a psát si poznámky!

Další rady a doporučení:

- Sluchově postižený žák musí **užívat základní kompenzační pomůcku** – sluchadla nebo kochleární implantát. Je třeba si uvědomit, že někteří sluchově postižení žáci v akusticky nevhodném prostředí i za použití velmi kvalitních kompenzačních pomůcek jsou okázáni na odezírání.
- Odezírání z úst bude usnadněno, když **nebudete při mluvení přecházet po třídě.**
- Když budete předčítat nějaký text, je důležité, abyste **knihu nebo časopis držel tak, aby vaše ústa nebyla zakryta.**
- Když během vyučování vyzvete žáky, aby otevřeli učebnice.....nastane téměř vždy hluk. Sluchově postižený žák nebude v hluku rozumět pokynům. **Pokyny a čísla stránek napište na tabuli.** Předejdete tak nedorozuměním, otázkám a dalšímu neklidu.
- **Vyučujte tak, aby sluchově postižené dítě mohlo dobře sledovat váš obličej i obličej spolužáků.**
- Stůjte nebo sedte při vyučování vždy tak, aby váš **obličej byl dobře osvětlen** buď přirozeným nebo umělým světlem.

- Sluchově postižené dítě by nemělo sedět ve vaší bezprostřední blízkosti, aby se nemuselo stále dívat nahoru (**zaklánět se**), když bude chtít vidět váš obličej.
- Dbejte na to, aby sluchově postižené dítě **nebylo oslňováno slunečním nebo jiným světlem** a tím omezováno při porozumění řeči kombinovaným způsobem – slyšením a odezíráním.
- **Když mluvíte, buďte vždy obrácen čelem k žákům. Přerušete váš výklad, když se obrácíte k tabuli.** Výhodné je, když můžete používat zpětné projekory. Pak se nikdy nemusíte obracet ke třídě žáky a sluchově postižený žák má dokonalou zrakovou podporu.
- **Knír i plnovous** znemožňuje sluchově postiženému žákovi odezírání.
- **Při řeči nepřehánějte pohyby úst** (artikulaci). To může narušit přirozený rytmus mluvené řeči a tím značně zhoršit srozumitelnost i odezírání.
- **Nemluvte také příliš pomalu.** Při pomalém mluvení si někdy dítě musí pamatovat jednotlivá vnímaná slova, aby mohlo pochopit smysl mluveného. To může vést k přetížení jeho pozorovacích schopností a větší unavitelnosti.
- Když vysvětlujete **nový pojem**, vyžaduje sluchově postižené dítě vaši zvláštní pozornost. Čím důkladněji budete při tom postupovat, tím solidnější bude základ, na kterém budete stavět další vyučování. Sestavte pro sluchově postižené dítě (a pro jeho rodiče) **seznam nově probraných pojmů**. Ke každému pojmu připojte příklad použití v jednoduché větě.
- Podněcujte sluchově postižené dítě k tomu, aby se vždy hned hlásilo, když něčemu nerozumí. V takovém případě svoji výpověď nebo výklad spolužáka vyjádřete jinými slovy / je třeba velké diplomacie a taktu, aby sluchově postižený žák nepřišel před spolužáky do rozpaků /. **Kontrolní otázky.**

- Nejen pro sluchově postižené dítě bude užitečné, když třídě nabídnete písemné **členění vyučovací jednotky**, v němž budou vyznačeny nejdůležitější části učiva. Tak bude sluchově postižené dítě informováno o pravděpodobném průběhu vyučování. Tím mu také bude nabídnuta pomůcka k lepšímu zapamatování probíraného učiva.
- Než zahájíte novou vyučovací jednotku, shrňte stručně nejdůležitější body předchozí jednotky. Při mluvení neužívejte jednotlivá slova nebo neúplné věty. To platí zejména pro homonyma (slova , která stejně znějí a mají stejný ústní obraz, ale různý význam). Takový způsob komunikace může sluchově postiženého žáka mást. **Používejte proto homonyma vždy v kontextu úplné věty.**
- **Když mluví současně dva žáci**, máte často i vy samy problémy s porozuměním, toho co říkají. Sluchově postižený žák je na tom mnohem hůře. Ten může sledovat vyučování jenom, když mluví jedna osoba.
- **Dbejte na to, aby neodpovídalo současně několik žáků najednou.**
- Při vyučování nezapomínejte na **využití vizuálních pomůcek** : fólií, diapozitivů, videa, obrazů.....
- Při **diskusích**, při kterých se přeskakuje z jednoho tématu k druhému je vhodné na závěr shrnout nejdůležitější body. Pokud mluví několik lidí najednou, bývá sluchově postižené dítě zmateno.
- Při zkoušení probraného učiva má sluchově postižené dítě větší šanci spolupracovat za stejných podmínek jako jeho spolužáci, když otázky budou kladeny písemně (**diktát – doplňující cvičení.....**).

- Sluchově postižené dítě, které je při vyučování odkázáno na intenzivní naslouchání a dostatečné odezírání, se **rychleji unaví** než ostatní žáci a proto potřebuje při vyučování krátkou pauzu.
- **Domácí úkoly** by měly být vždy zřetelně napsány na nástěnné tabuli. Sluchově postiženému dítěti, které ještě neumí psát, by měly být zapsány.
- Není pravda, když sluchově postižený žák může nejlépe sledovat vyučování, když sedí **v první řadě**. Tam může možná rozumět učiteli, ale ne už svým spolužákům, kteří sedí daleko a sluchově postižený žák jim nevidí na ústa.

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN (ukázka)

Plán speciální péče a podpůrných opatření při výuce sluchově postiženého dítěte

Jméno žáka:

Datum narození:

Škola:

Třída:

Vyšetření dne:

Kontrolní vyšetření dne:

(závěr vyšetření je přílohou IVP)

Učební dokumenty, sestavení učebního plánu:

Speciálně pedagogická a psychologická péče:

Nezbytné kompenzační a učební pomůcky:

Návrh snížení počtu dětí ve třídě:

Účast dalšího pedagogického pracovníka:

Předpokládané navýšení finančních prostředků:

Další důležité informace:

Spolupráce se zákonnými zástupci:

Jmenovité určení pracovníka poradenského zařízení spolupracujícího se školou:

Podpis učitelů, kteří se podíleli na vypracování IVP:

Podpis rodičů:

Podpis konzultantů SPC:

Podpis ředitele:

Datum: